

ROZDRAŻNIĆ (17) *vb pf*

rozdrażnić (11), **rozdrażnić** (2), **rozdrażnić** (1), [**rozdrzaznić** a. **rozdrzażnić** a. **rozdrzażnić**], **rozdrażnić** a. **rozdrażnić** a. **rozdrażnić** (3); **rozdrażnić** *SkarŻyw, WujNT*; **rozdrażnić** *BudBib*.

o *jasne*; w *inf* -drą- (2), -dra- (1); -drą- *RejZwierz*; -drą- : -dra- *Mącz* (1:1); w pozostałych formach -drą-.

inf rozdrążnić (6). ◇ *fut* 1 *sg* rozdrążnię (1). ◇ 3 *sg* rozdrążni (3). ◇ 1 *pl* rozdrążni(e)m (1). ◇ 3 *pl* rozdrążnią (1). ◇ *praet* 3 *sg* m rozdrążnił (1). ◇ 2 *pl* m *pers* rozdrążniliście (1). ◇ 3 *pl* m *pers* rozdrążnili (2). ◇ *con* [2 *sg* m byś rozdrążnił.] ◇ 3 *sg* m by rozdrążnił (1). ◇ [part *praet act* rozdrążniwszy.]

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI* (trzy z niżej notowanych przykładów) i *XVIII w.*

1. *Spowodować powstanie emocji; irritare* *Vulg, PolAnt, Cn*; *exacerbare* *BartBydż, Cn*; *exulcerare, provocare* *Mącz, Cn*; *commovere, exasperare* *BartBydż*; *exacerbescere* *Calep* [w tym: *kogo* (9)] (15) :

a. *Pobudzić do gniewu* (13) : *BartBydż* 219b; *Iefli* ią [babę] *kto rozdrażni będzie go cżarówać. BielKom E2v*; *RejZwierz* 109; *Mącz* 501b; *CzechRozm* 242; *ActReg* 128; *Exacerbescere* – *Barzo rozdrażnic, rozgniewacz, zaiętricz. Calep* 380a; *WujNT* 558 *marg*; [Otóż co to zá rozum/ rozdrażnić tego/ komuśmy siła wczynili dobręgo *SenekaGórn* 368 (*Linde*)].

rozdrażnić czym (1): *ącz* [Józef] *niewiele mówił/ Czym* *lnadż páníą rozdrażnił GosłCast* 59.

[*rozdrażnić w kim, w czym* [= *kim, czym*]: *Leop* 3.Reg 16/2 (*Linde*); *Provocaverunt eum in diis alienis* *rodrzaznyly go w cudzych bogach TomZbrudzBrul Deut* 32/16.]

Szeregi: »rozdrażnić a rozgniewać« (1): *Bilem alicui movere, Rozdrażnić á rozgniewać kogo. Mącz* 25a.

[»zruszyć a rozdrażnić«: *dałeś przyczynę grzechu ludu memu Ifraelskiemu/ ábyś mię zruśył á rozdrażnił w grzechách ich Leop* 3.Reg 16/2 (*Linde*).]

W przen (1) : y rozdrażniliście vřtá *Iehowy Bogá wáźzego. BudBib Deut* 1/26.

a. *O niebezpiecznym stworzeniu* [co (żywoťne)] (1) : *Bo pocżciwy cżłowiek rownie iáko sířzeń ná řwem pocżciwym przeřtawa/ á nie bierze nigdy miodu z cudzego gniazdá/ y nie kářa áż go rozdrażniá. RejZwierc A2v.*

β. *Sprowokować do wystąpienia wojennego* (1) : [Lecż on [cesarz] [...] *pierwey ná Turki řie obrocił/ ktorym nic nie wczynił/ owřzem ie tylko rozdrażnił. BielKron* 1597 318.]

rozdrażnić na kogo (1): *BielKron* 315; [[*Tatarowie*] *przyřzli ná Połowce/ gdy ie rozdrażnili ná się ieżdżący do nich zá Wolhę ná zdobycż BielKron* 1597 146].

Szereg: »pobudzić a rozdrażnić« (1): *Węgrzy w ten cżás nawięcey nářzekáli [...] ná Niemce/ iz řie ich podięli bronieć/ á nic niecżyniá/ thylko ná nas nieprzyřciela pobudził á rozdrażnił BielKron* 315.

b. *Wzbudzić podniecenie erotyczne* (2) : *Abowiem kiedy rořkořz iuż kogo rozdrażni/ By był nářtáćzniewyřzy wnet káźdego zbláźni. RejWiz* 26.

rozdrażnić czym (1): *A gdy ielcże dzyeciátko [ř. Amor] tá řtrzałká rozdrażni/ Alić wřzyřcy kugłuią/ álic wřzyřcy bláźni. RejWiz* 29v.

2. *Spowodować zaostrenie choroby* (2) :

[*Zwrot: »niemoc rozdrażnić«: A ieśli co tedy to lékárftwá pokażą/ ták iż ktoby ie zámiéniwłzy/ którą z tych niemocy léczyć chciał/ podobno niemoc rozdrażniwłzy máło dobrého ípráwi OczkoPrzymiot 4 (Linde).]*

Przen (2) : Niemoc ieft nie vleczona/ Mężowi nieczyfta żoná: Drudzy ie zelázy palili/ A tym więcey rozdrażnili. BierEz P2v.

W przeciwstawieniu: »rozdrażnić ... leczyć« (1): Zniebáczności á nieumieiętności rychley rozpłázamy [wiernych] niźli łowiemy: [...] niemowięc wedle Apoftoła/ ták iáko trzebá/ rychley rozdrażniem niźli leczym SkarŻyw 312.

Synonimy: 1.a. rozgniewać, rozgorzyć, rozjątrzyć, rozkwilić, rozrzewnić.

Formacje współrdzenne cf DRAŻNIĆ.

Cf ROZDRAŻNIENIE, ROZDRAŻNIONY

KW, (LWil)